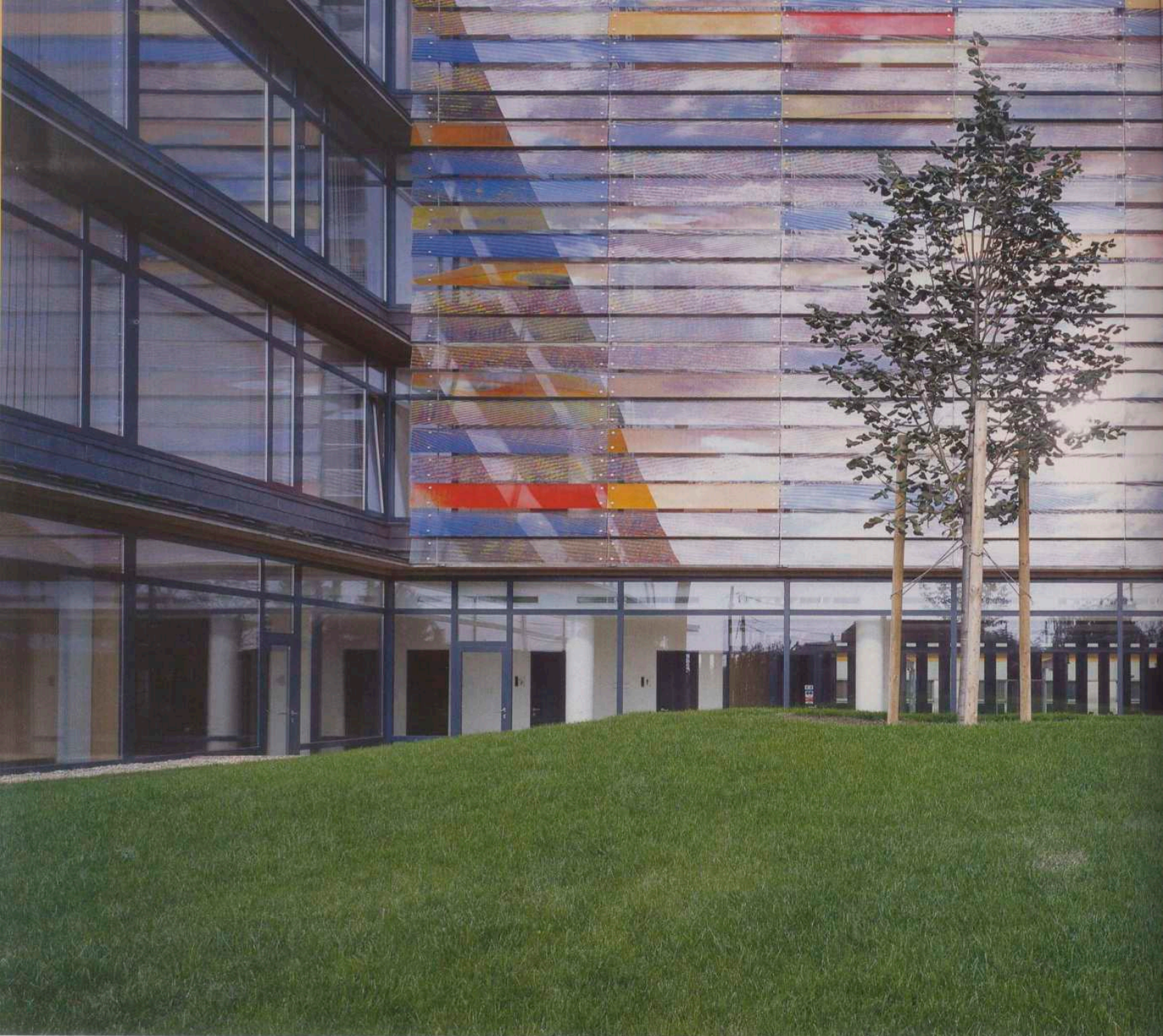

Égre függesztett tekintettel

A HungaroControl székháza

Építész: **NAGY TAMÁS**
Szöveg: **SULYOK MIKLÓS**
Fotó: **HAJDÚ JÓZSEF**

SZÁMOS TEMPLOMTERV UTÁN ÚJRA POLGÁRI KÖZÉPÜLET VALÓSULT MEG NAGY TAMÁS TERVEI SZERINT. MÍG AZ 1992-ES SZOMBATHELYI ÁB-REGON-SZÉKHÁZON A MAGYAR ORGANIKUS ISKOLA ÉPÍTÉSZETÉNEK VISSZFÉNYE TÜKRÖZÖDÖTT, AZ 1993-BAN FELÉPÜLT RÁKOSPALOTAI EVANGÉLIKUS PARÓKIA ÉS AZ 1997-BEN ÁTADOTT ASZÓDI EVANGÉLIKUS GIMNÁZIUM SZUVERÉN, IDŐTLEN MODERNSÉGÉVEL ÉS HELYÉNVÁLÓ MONUMENTALITÁSÁVAL TÚNT FEL. NAGY TAMÁS, AKI EVANGÉLIKUS TEMPLOMAIVAL BEÍRTA NEVÉT A MAGYARORSZÁGI TEMPLOMÉPÍTÉSZET TÖRTÉNETÉBE, MOST OLYAN BIZTOSAN TARTJA KÉZBEN AZ IRODAHÁZ EGÉSZÉT, HOGY ARRÁ A SKANDINÁV MESTEREK, ÅSPLUND VAGY JACOBSEN IS ELISMERŐEN BÓLINTANÁNAK. AZ IDÉN TAVASSZAL HASZNÁLATBA VETT BUDAPESTI HUNGAROCNTRONL-SZÉKHÁZ A SZUVERÉN, BIZTOS KEZŰ ÉS ÉRZÉKENY ÉPÍTÉSZ KIFORROTT MUNKÁJA. (A KÜLÖNÖS ELNEVEZÉSŰ SZERVEZET ELLENŐRIZ ÉS HANGOL ÖSSZE MINDEN REPÜLÉSI TEVÉKENYSÉGET, AMELY MAGYARORSZÁG LÉGTERÉBEN ZAJLIK.)

Az irodaépület belső homlokzatait alumíniumszerkezetű üvegfalak alkotják

A helyszín a ferihegyi repülőtér és a családi házas külváros határa. Itt nincs mit törődni a környezettel, így a nagyméretű irodaház, amely a meglévő, repülésirányító épülethez csatlakozik, befelé koncentrál. A világosan szerkesztett épület a munka értelmes rendjét juttatja kifejezésre. Az E alakú alaprajz, amelyben elválnak egymástól a három irodai tömb, az őket összefűző közlekedő és a meglévő (az operatív repülésirányítást végző) épülethez vezető gyalogoshíd, áttekinthető, nagyvonalú belső tereket alakít ki. Az irodák mindegyike természetes fényt kap, az irodaszárnyak között elterülő füves udvarok üdítő tágasságot teremtenek. Az épület-együttes körbefutó homlokzatait és körítőfalát (kiváló minőségű Röben) téglaburkolja, Nagy Tamás kedves anyaga, az irodaszárnyak belső homlokzatai azonban alumínium szerkezetű üvegfalak. Ez utóbbiak végfalain a folyosók ablakainak téglalízenás lezárása a tervező kézjegyeként más munkáiról köszön vissza. Ezzel találkozunk például, monumentális léptékben, a dunaujvárosi evangélikus templom főhomlokzatán vagy az aszódí evangélikus gimnáziumon is. Az anyaghasználat tehát változatos, és mindig

A körbefutó homlokzatokat és a körítőfalat téglaburkolattal látták el

Skandináv egyszerűség
érvényesül a belső terekben

Az E alaprajzú irodaépület
fegyelmezett, már-már
puritán karakterű

visszafogottan elegáns. Sehol sem találjuk a magyarországi irodaház-építészetben olyannyira kedvelt fényezett gránit falburkolatokat, alu-metál díszbetéteket, szürke egyen ajtókat. A gyaloghíd feketére festett acél- és az üvegfalak sötétszürke aluszerkezete az átlag irodaháznaknál szokásos hamis high-tech atmoszféra helyett sajátos puritán karaktert kölcsönöz a háznak. A belső terek világa szintén skandináv egyszerűségű: mészkőlap padlóburkolat a fő közlekedő terekben, velencei vakolat a folyosókon, fatrepmi járólapok a belső udvarok terasz részein. Az épület mellett elterülő belső parkoló udvar fapergolás árnyékoló szerkezete már most, (még) növényzet nélkül is jól rejtje el és védi a fénytől az autókat, mintegy „építészetté” teszi a közönséges autóparkolót.

A HungaroControl dolgozói, a repülés szerelmeseiként, legszívesebben az eget kémlelik, s beköltözéskor egymással versengve foglalták el az új épület kedvezőtlenebb tájolású, de a repülőtér felé néző irodáit.

De vajon szóba jöhetett-e a tervezés során a repülésre utaló metaforikus építészeti gesztus alaprajzi, szerkezeti vagy más tekintetben? Nem, mondja Nagy Tamás, hiszen közpénzből épülő munkahely esetében erkölcsileg sem elképzelhető az öncélú és költséges látványoskodás. Végül mégis helyénvalónak találta, hogy utalást tegyen az épület rendeltetésére, a repülésirányításra: a közlekedő terek üvegfalát árnyékoló szerkezet anyaga az üveg lett, s a lamellákra madártoll-mintázat került. Ez a maximum, amit a szimbólumokkal túlterhelt építészetet nem kedvelő tervező még megengedhetőnek tart. A finom,

A közlekedő terek üvegfalára a
repülésre utaló színes madártoll-minta

szinte grafikai ötlet megvalósítása négy-
színű szitanyomással a kültéri szerkezeten
nem kis kivitelezői bravúr.

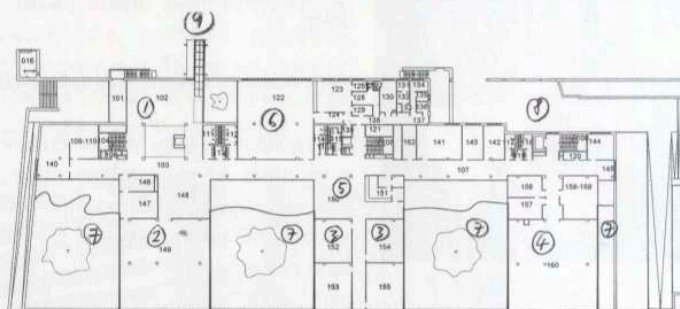
Ez a ház is bizonyítja: a megbízó kulcs-
szerepet játszik a jó építészet létrehozá-
sában. Esetünkben a HungaroControl
beruházási szakemberei minden tekintet-
ben megbíztak az építészen, aki élt a
bizalommal.

Mintha végre megdőlni látszana Molnár
Péter 1986-ban, negyven év szocialista
építőipara után papírra vetett, keserű
véleménye, mely szerint az építés folya-
matában „csak az építész akarja az
építészetet mindenáron”.

Különböző kialakítású belső homlokzatok találkozása

Az eltérő homlokzatalakítás változatos fény-árnyék hatásokat produkál a belső térben

„Ugyanolyan kreatív munka, mint a háztervezés”

Nagy Tamás építésszel, az Iparművészeti Egyetem

építész tanszékének vezetőjével **Szász Katalin** beszélget

- Hogyan fogadta, hogy Turányi Gábor után ön vehette át az Iparművészeti Egyetem építész tanszékének vezetői posztját?

- Váratlan dolog volt. Az iskolát is meglepte Gábor gyors döntése, és ennek megfelelően nagyon gyorsan kellett utódot keríteni. Nem sok időm volt gondolkodni, mindössze pár nap, és úgy döntöttem, hogy elvállalom. Felvethető a kérdés, hogy miért pont engem kerestek meg? Én azt gondolom, hogy ez a választás nem volt teljesen véletlen, jól látható az összefüggés az építész iskola vezetőinek kiválasztásában, amit a Velencei Biennálén való közös szereplés is illusztrál. Úgy látszik, olyan építészekre esik a választás, akik egyfajta határozott irányvonalat képviselnek. Ennek az a legfontosabb ismérve, hogy olyan építészet művelünk, ami bevállalja a Kárpát-medencei régióban ránk méretett nehéz sorsúságot. Én azt hiszem, mi azt mutatjuk meg, hogy hogyan lehet viszonylag nehéz körülmények között sikeres és elfogadható építészet produkálni. Ferencz István és Turányi Gábor után nekem kell ezt a stafétát tovább vinnem. Ami ebben igazi kihívás számomra, hogy a világban nagyon izgalmas és érdekes dolgok történnek az építészetben, szinte minden építész újat próbál a világ elé tárni, amiben nagyon sok felszínesség van, ugyanakkor nagyon

sok érték is. Szerintem az a feladatunk, hogy ezt a sok mindent a két lábon járó, kicsit földszagú hazai építésszel ötvözzük úgy, hogy az egyik ne oltsa ki a másikat. Meggyőződésem, hogy amennyiben kellő szűrőn engedjük át az újító gondolatokat, akkor ebből nem feltétlenül egy nyugatot utánzó építészet születik, hanem egy igazán innovatív, újszerű dolog.

- Mi a véleménye a kortárs hazai építészetről?

- Azt gondolom, hogy Magyarországon az a készítés az építészetben, hogy egy idevaló építészet hozunk létre, talán erősebb, mint más, nagyobb, szerencsebb és gazdagabb országokban. Máshol nem látni azt az erős keresést, ami nálunk a nemzeti identitásra irányul. Ez Magyarországon mindig is feladat volt, gondoljunk csak Lechnerre vagy Kós Károlyra. Valószínűleg az ország méretéből és helyzetéből fakadóan ez a kérdés az építészek többségét izgatta. Jól lehet látni, hogy ez egy teljesen élő probléma ma is. Az a törekvés, ami saját munkáimban tetten érhető, pontosan olyan irányt mutat, ahol az identitáskeresés egyfajta mélyebbre ásásból fakad, tehát annak a kultúrának, kultúrkörnek, fizikai valóságnak a megértéséből – és ebbe bele tartozik a szellemi hagyaték és a történelmünk is –, amiből szerintem lehet értéket kovácsolni.

- Mit ért identitáskeresés alatt?

- Abból, hogy az ember milyen anyagokból építi a házat, lesűrhető egy ilyen típusú hovatarozás. Azt gondolom, hogy az lenne az ideális és a követendő, ha elég nagy szerepe maradna a helyi anyagoknak és a helyi munkaerőnek, mint ahogy a világban ennek pont az ellenkezőjét látjuk. Ma az új építési technológiák és a high-tech technológia van előtérbe helyezve. Tehát egy komoly épületnek az anyagait lehet, hogy negyven országból szedik össze, és olyan magas színvonalon szervezett, szinte ipari folyamat eredményeként jön létre a ház, ami számunkra nem adatott

meg, de nem is példa. Nagyon helyénvalónak gondolom azt, ha mi olyan építési technológiával képzelünk el egy házat, hogy az megépíthető legyen 100 kilométeres körzetben fellelhető anyagokból és munkaerővel. Lehet ezt nagyon konzervatívnak tartani, de azt gondolom, hogy ezt majd eldönti az idő. Ez persze nem mondd ellent annak, hogy járunk nyitott szemmel, és figyeljük azt, ami a fejlett országokban folyik. Külföldön általában olyan építésszel találkozunk, ahol igen erősen dominálnak a technológiák és az anyagok, amelyek szerintem csak eszközei lehetnek a gondolatiságnak.

-Ez a kettősség hogy jelenik meg az oktatásban?

- Szerencsésnek mondhatom magam, hogy az iskola egy nagyon masszív kézműves bázison alapul, ami azt jelenti, hogy a klasszikus építészképzés alap elemei jelen vannak az oktatásban. A másik nagyon fontos bázisa a képzésnek az a fajta tanári kar, akiknél elsődleges szempont, hogy a saját teljesítményükkel igazolják azt, hogy amit tanítanak, azt meg is tudják csinálni. A tanárok jelentős része saját magát tanítja. Ez szerintem erőssége a mi iskolánknak. Ugyanakkor abszolút nyitott az iskola az újítások és a kísérletezés felé is, mind a belső- vagy bútortervezés, mind az építészet területén. Csak érdekességgé mondom, hogy indult egy építészeti klub, ahová Tokiótól kezdve Los Angelesig, nagyon sokféle kollégát hívtunk meg. Más-más hitvallású és mindenféle világképet felmutató építészek jönnek és jöhetnek hozzánk, aminek egyetlen fontos kitétele van: a minőség. Általában külföldön élő magyar építészekről van szó, de szeretném, ha jönnének sztárépítészek is, persze ennek komoly anyagi vonzatai vannak. De komoly ambíciónk, hogy az iskola bekerüljön az európai vérkeringésbe, már most sok testvéregyetemünk van, nagyon intenzív a diákcsereforgalom, és nagyon jó lenne, ha vendégprofesszorok jöhetnének kurzust tartani, de sajnálatos módon egyelőre nagyon messze vagyunk ettől.

Ugyanakkor a nyitottság témaköréhez tartozik, hogy nagyon komoly tervek vannak arra vonatkozóan, hogy a diákok számítógépes képzését is erősítsük – ezek egy része már meg is valósult. Itt két irányt kell látni, az egyik a számítógéppel való munka, az ebben való rutinos eligazodás, és ami ugyanilyen fontos, az a számítógéppel való tervezés. Szeretnénk, ha önálló tantárgyként indulhatna el ez a képzés.

- Mit lehet tudni az itt végzett diákok további munkáiról, lehetőségeiről?

-Ma egy fiatal építésznek két választása van, szemben a húsz évvel ezelőtti állapotokkal, amikor az ambiciózus végzős elment egy tervezőiroda jó nevű építész által vezetett csoportjába, és egészen biztos, hogy sínre került. Az ott eltöltött négy-öt év elteltével szinte biztos, hogy vezető építészeti pozíciót foglalhatott el. Ez olajozottan működő gépezet volt. Ma teljesen más a helyzet. Komoly építészirodák sem tudnak fix munkahelyet garantálni a kezdőknek, ráadásul elég nehéz bekerülni, és általában mindössze egy munkára szerződtenek. Éppen ezért nagyon sokan magánzóként indulnak el, vagy szerencsésebb esetben összeállnak ketten-hárman. Ilyen szempontból nagyon megváltozott a világ, és közel kerültünk a nyugati szten-derhez.

- Szakmailag mit jelent önnek a tanszékvezetői pozíció?

- Az alatt a rövid idő alatt, amíg ezen gondolkodtam, azt láttam, hogy azok a kollégák, akik hasonló helyzetbe kerültek, meg tudták őrizni a praxisukat, és megy az irodájuk. Azt remélem, hogy ez velem is így lesz, de az természetes, hogy az elején több energiát von el az iskola, mégis abban bízom, hogy belátható időn belül beáll az egyensúly. Azt hiszem, kulcsfontosságú, hogy az ember gyakorolja is a szakmát, miközben tanít, mert félek attól, hogy nagyon máshogy kezd látni a világot, ha kikerül a praxisból. Másrészt, amikor az ember elmúlik ötven, akkor felerősödnek azok a vágyak, hogy átadja a tudását, és normális az a belső késztetés, hogy elvállaljon bizonyos közszerepléseket - ebbe a kategóriába esik a tanszékvezetés is. A szakmánkban azt látom, hogy olyan emberek kerülnek ilyen pozíciókba, akik már bizonyították, hogy amit csinálnak, az fontos és érdekes. Azért ez személyfüggő is. Én például pedagógus családból származom, és egészen biztos, hogy ez

fontos örökség, van bennem elhivatottság, és a korral felerősödik az az igény, hogy fontos az utánpótlással foglalkozni.

- Mennyiben változott meg az élete?

- Most nagyon sűrű, mert az iskolai élet korlátlan mennyiségű időt fel tudna szívni. Ha nagyon akarnám, reggeltől estig ott lehetnék. Az első pár hónap azzal telik el, hogy fölmeérem, mi folyik az építész tanszéken, próbálok figyelni a kollégák munkáját, és az egész tanterv felépítését meg kell tanulnom. Azt gondolom, hogy utána lehet csak előállni új javaslatokkal. Kíváncsisággal állok a dolog elé. Ilyen szempontból is jó példák az elődeim, mert azt látom, hogy mindenki valami újítást, valami érdekes dolgot hozzatett a képzéshez. Abban bízom, hogy ez nekem is megadatik majd, egyébként ugyanolyan kreatív munkának gondolom ezt, mint az irodában a háztervezést, és remélem, hogy a kettő megfér majd egymás mellett.

